

Narodna Straža

UREDNIŠTVO I UPRAVA: „NARODNA STRAŽA“
ŠIBENIK. — RUKOPISI SE NE VRAĆAJU. — NE-
BILJEŽOVANA SE PISMA NE PRIMAJU.

IZLAZI SVAKE SUBOTE
POJEDINI BROJ Kr. 3.

PRETPLATA „NARODNE STRAŽE“ IZNOSI DO
KONCA GODINE Kr. 60. — ZA INOZEMSTVO
Kr. 100 — OGLASI PO CIJENIKU.

Br. 22.

Šibenik, 19. prosinca 1921.

God. I.

Kraljev rođendan.

Naš mladi Kralj Aleksandar I. slavio je u subotu, 17. ov. mj., svoj rođendan po prvi put kao kralj ujedinjene braće Hrvata, Srba i Slovenaca u zajedničkoj i miloj Jugoslaviji.

Radi žalosti za Velikim pokojnim Kraljem Petrom morale su izostati sve vanjske slave i svečanosti, te se za to nije mogla da na taj način očituje velika ljubav, štovanje i privrženost našega naroda bez razlike vjere i plemena prema svom objubljenom Kralju narodne krvi.

No ipak onaj svečani izgled naših okićenih gradova, pune naše crkve ne samo službenih osoba, nego i našeg rodoljubnog građanstva — sve je to jako govorilo, koliko naš narod ljubi svog Kralja, kako se iz dna duše veseli ovom njegovom rođendanu, kako mu od Boga želi i prosi svako dobro i još dugi vijek.

Ipak jedna misao, jedna želja, jedna molitva prevladava je tog dana kod svih nas: i u crkvi, i u kući i vani. Misao, želja i molitva, da naš mladi Kralj, kao što je znao hrabro svladati sve vanjske neprijatelje svoje zemlje i proglasiti ujedinjenje našega naroda, tako da i što prije našu mladu državu unutra učvrsti i podigne, da svi u njoj budemo zadovoljni i ravnopravni.

U današnjim našim nesređenim unutrnjim prilikama, kad partizanstvo, korupcija, mržnja i razdor slavi stavlje i mnogo slabi krvavo stečeno narodno jedinstvo, mi u našem Kralju gledamo jaki stup najdemokracije ustavnosti, pravednosti, zakonitosti i slobode za sve nas bez razlike vjere i plemena. U njemu vidimo onaj trajni i nerazdraživi vez našega jedinstva, moguću stražu naše slobode i neodvisnosti prema vani, kao i pospješitelja mirnoga i normalnog razvoja svih socijalnih, kulturnih i gospodarskih sila naše prostrane države.

U tome znaku pozdravljamo našega Kralja i kličemo mu baš od srca: Da živi naš Kralj Aleksandar I.!

Ozbiljni memento.

Zagrebački gradski izbori, koji su završili pobjedom Hrv. Bloka, označuju manifestaciju hrvatske prijestolnice i protest protiv sadašnjeg režima i sistema. Nedjeljna pobjeda hrvatske opozicije zasluga je unutrnje politike ministra Pribičevića. Da su izborničke mase otkrenule od jugoslavenske jedinstvene misli, te su glasovale za stranku, koja je prekinula svaki rad i kontakt sa Beogradom, odgovornost nosi u prvom redu demokratska stranka. Ujedno ovo je ozbiljni memento svima onima, koji hoće da vide i razume.

Sva agitacija, koja se bezobzirno vodila uoči izbora, temeljila se na krilatici: „Hoće li Pribičevića, glasuj za Radića!“ Ovo je deviza, pod kojom su stupile kompaktne stranke Hrv. Bloka na izbornu mezevo. Htjele su dakle pred javnošću očitovati svoje nezadovoljstvo, osuditi unutrnju politiku, koju sadašnja koalicija vodi na uštrb Hrvata i Slovenaca.

Manifestacije velikih povoraka, koje su nakon izbora obilazile gradom, pa govori lidera i voda Hrv. Bloka daju nam razumjeti još dublje značenje ove pobjede. Govornici Radić i Drinković najvjestili su otvoreno borbu, koju Hrvati započinju tim danom za svoju suverenu državu u granicama sadašnje države, te koju će oni odlučno nastaviti. Ovo je baš oni ozbiljni memento, na koji mi mislimo i na koji mora da zrelo reflektira svatko, tko ljubi ovu državu i poznaje, kakvim je žrtvama narod došao do svog ujedinjenja.

Naši državnici ne smiju ravnodušno mimoći ovaj rječiti rezultat zagrebačkih izbora. Bila bi ogromna državnička pogreška, kad bi se ignorirala kompaktnost hrvatskih masa, koje su pri žarama rekly: Nijesmo zadovoljne sa današnjim režimom, mi hoćemo da se respektiraju Hrvati.

U mnogim političkim krugovima, osobito u ovom ozbiljnom času krize, duboko se dojmio uspjeh Hrv. Bloka, i ako je bilo predvidjeti. Ali je glavno, da li će ova činjenica skrenuti našu unutrnju politiku s one kolotečine, kojom vratolomno vode državu radikali i demokraci.

Prvi po svim znakovima rekao bih da su shvatili zagrebački memento. Sa kongresa u Beogradu palo je dosta oštrih proti unutrnjoj politici Pribičevića i postupanju sa Hrvatima. Rezolucije poprilmjene indirektno priznaju, da se u mnogom pogrejšilo prema Hrvatima, pa naglašuju potrebu, da se izade ususret opravdanim zahtjevima Hrvata i Slovenaca.

Demokrate sada vode pregovore za sastav nove vlade. Prepiru se o lisnicima, o ličnostima, o broju ministarstva, ali nažalost nema govora o sporazumu sa Hrvatima. Nije im dostatan rezultat izbora. Kao da ne će da vide, da je došao već čas, te se ovoj ispaćenoj zemlji ovom narodu dade već jednom državnog mira? Dakle demokraci ne će ništa da nauče iz zagrebačkih izbora?

Uspjeh hrvatske opozicije morao bi bez sumnje djelovati na razvitak

krize te ovo pregovaranje između strana staviti na posve novu bazu, na kojoj se može graditi i konsolidirati našu narodnu državu.

Možda vladajuća gospoda zamišljaju, skalupivši novu vladu, uvesti u Hrvatskoj još oštrij režim i ugušiti borbu koju su govornici Hrv. Bloka u nedjelju najvjestili. Ako su ovo njihove državničke osnove, ljuto se varaju. Jedini način, kako se može utuč razornu politiku Radića, koja ruši narodno jedinstvo, to je uvesti u državu

dobru, poštnu, nestranačku unutrnju upravu, odstraniti korupciju, a započeti već jednom poštenom socijalnom i ekonomskom politikom i zdravim kulturnim radom, koji se temelji na etičkim principima. Treba provesti reviziju ustava, zadovoljiti Hrvate i Slovence i stvoriti sve djelove našega naroda zadovoljnim sa uređenjem naše države.

Sad je čas najpodesniji. Oni, koji konstruiraju novu vladu, neka ne zaborave zagrebački ozbiljni memento.

Govor nar. poslanika dra Ante Dulibića

održan na sjednici Zakonodavnog Odbora 23. studenoga 1921. prigodom rasprave o trošarini na vino.

(Svršetak.)

Kako vlasti tumače zakon.

Prelazim na način, kako gospoda od strane trošarinske vlasti tumače ovaj stav 6. Još prije sam istakao, da po mom uvjerenju i po uvjerenju cijele zemlje stav 6. tarife isključuje Dalmaciju. Od jula mjeseca, otkad je zakon obnarodovan, pa do septembra vi nijeste čuli glasa iz Dalmacije protiv ovoga zakona. A kad bi itko tamo bio svjestan, da bi se trošarina na vino mogla protegnuti i na Dalmaciju, vidjeli biste proteste i žalbe, koje bi vam otuda ovdje došle!

Narod je ostao nemilo iznenađen, kad su u septembru finansijski organi stali da obilaze redom sve težačke kuće i podrume i da popisuju sve vino, što su tu nalazili. Bilo je po tome jasno svima, da vladini organi shvaćaju ovu tobožnju trošarinu kao porez na proizvodnju vina. I to je, gospodo, bio uzrok, koji je razjario naš narod tamo.

Da se trošarina shvaća kao porez na produkciju, imamo i drugi dokaz: nekoliko producenata, tri do četiri njih, sastavili su društvo, da vlastito vino iz Šibenika prenesu u Bosnu ili u Srbiju, da ga prodađu. Tu se ne radi ni o čemu drugom, nego da vino bude preneseno iz jednog mjesta u drugo od strane istih producenata, isto kao da se u samom Šibeniku vino prenese iz jedne konobe u drugu konobu. I kad su ljudi htjeli da ukrcaju vino u željeznicu, trošarinski organi su tražili, da plate trošarinu, a to je, gospodo, prava besmislica, da se trošarina mora platiti i onda, kad se vino ne troši!

Ali eto, gospodo, pri izvozu vina iz mjesta u mjesto u našoj zemlji trošarinski organi hoće da naplate ovu trošarinu. To je nepravedno, te će uništiti našu zemlju i ubiti svu vinskou trgovinu, jer se nitko ne će moći nikuda maći ni kretati sa svojim vinom. Onda dalmatinskom težaku ne će ostati drugo, nego da sam pije svoje vino, jer, kad ne može da proda vino, otkuda će on dobiti onaj potrebiti iznos od 35 dinara na 100 li-

trara? Masa naših vinogradara je siromašna i ne raspolaze sa kapitalima, da bi mogli državi prđujmiti trošarinu.

Što se tiče Dalmacije, ja vidim, da je ta zemlja uništena, ako vi ovo sankcionišete. Dalmatinsko vino ne može da konkurira ni sa jednim drugim vinom u našoj državi: jedno zbog velikih prevoznih troškova i udaljenosti, a drugo stoga, što prema ovom tumačenju zakona mi u Dalmaciji moramo platiti ovu trošarinu, i ako vino ne potrošimo.

Ali ako vino dođe u jedno mjesto u Srbiju, što se događa onda. Ne ću da kažem, ako dođe u Beograd, jer se tu plaća općinska trošarina, nego u koje drugo mjesto. U Srbiji bi se potrošilo vino, na koje je naš producent naprijed trošarinu, koja se po zakonu ovdje ne plaća. A to čini u narodu i lošu krv.

Naš je težak upućen, da nađe tržišta u unutrašnjosti države, gdje bi mogao svoje vino da proda, pošto smo izgubili vsa inozemna tržišta i glavna središta naše vinske trgovine: Trst i Rijeku.

Što zakon uistinu određuje?

Da se sada pozabavam sa samim zakonom. Ovdje zakon čisto i bistro kaže, da će se naplaćivati trošarina u oblastima, gdje je i do sada naplaćivana trošarina. I onda vas upozorujem na drugu napomenu, koja glasi: „Ova trošarina na vino naplaćivat će se prema propisima, koji o tome postoje u pojedinim pokrajinama“. Dakle ovdje se ne radi o postupku izviđanja i kazni, nego o propisima za naplaćivanje ove trošarine.

Sad ja, gospodo, pitam samo ovo: po kojima će se propisima naplaćivati trošarina u velikom dijelu Dalmacije, gdje se nikako nije naplaćivala? Kad se nije naplaćivala i kad ne postoje nikakvi propisi o tome, onda je naravno, da svaki organ misli, da on mora stvoriti propise, kako će da izvrši ovaj zakon i naplati trošarinu.

Ali meni je jasno po ovim dvjema odredbama, da, kao što Srbija i Bosna

ne potpadaju pod ovaj zakon o trošarini, isto tako da i oni krajevi Dalmacije, gdje dosad trošarina nije bila naplaćivana, ne mogu biti podvrgnuti ovoj trošarini. (Čuje se: Zakon je tu.) Zakon je tu, ali po čemu ćete vi zaključiti, da se ova trošarina nema da plaća u Srbiji, da se nema da plaća u Bosni? Vi ćete to zaključiti samo na temelju ovoga zakona, u kome se kaže, da se trošarina ne će naplaćivati u oblastima, gdje se dosad nije naplaćivala. E onda pitam ja vas, kad se u zakonu kažu ove riječi: „Naplaćit će se samo ondje, gdje se do danas plaćalo“, onda trašiti u Dalmaciju, gdje se nije plaćala trošarina, ne spada onamo, kuda spada Srbija i Bosna i Hercegovina?

Što se tiče trošarine na vino u Dalmaciji, postojao je zakon od g. 1830. o tako zvanom dacio-konsumo. To je upravo trošarina. Kaže se ovdje, da je dacio-konsumo ukinut. Ukinut je, što se tiče stavke tarifne, ali nije ukinut, što se tiče cijeloga postupka, i taj postupak dacio-konsuma moći će se upotrijebiti ondje, gdje je taj dacio-konsumo postojao, ali nikako se ne može upotrijebiti ondje, gdje ta trošarina nije postojala. Taj stari zakon potom je i danas na snazi, a kad se kaže da je jedan zakon ukinut, on može da bude ukinut samo, u koliko je postojao. Ono, što ne postoji, to se uopće ne može ni ukinuti. Mi imamo u Dalmaciji prema tome zakonu od 1830. godine oko 70 mjesta, u kojima se plaćala trošarina, a to samo pri uvozu vina, inače u cijeloj Dalmaciji trošarina se nije naplaćivala. Opetujem, da u Dalmaciji osim u nekoliko mjesta, taksativno i izrično naznačenih mjesta, trošarina se nigdje nije naplaćivala, te prema tome cijela Dalmacija spada u one oblasti, u kojima se trošarina nije naplaćivala, i uzaludno je svako izvrtavanje i drugo tumačenje ove odredbe, jer je ona tako jasna, da nitko do sada nije mogao drukčije tumačiti, a i zdrav razbor nas uči, da ako se stvara jedan iznimak, da taj iznimak, u koliko vrijedi za Srbiju i Bosnu i Hercegovinu, mora vrijediti i za Dalmaciju, u koliko se ta trošarina ni u Dalmaciji nije naplaćivala.

Napomena za pravo tumačenje.

Gospodo, da ne duljimo o tome, ja bih želio da imam takav govornički dar, da vas sve uvjerim, da je ovo jedan porez nemoguć za Dalmaciju. Pored svih teškoća, što naš narod trpi, zavodeње još i ove nijere, uvjeravam vas, da će ubiti, uništiti ovu našu zemlju i našeg težaka.

Zalosan je, gospodo, što se u Dalmaciji mora saditi loza. Da je zemljište u Dalmaciji kao ovo ovdje, i da ljudi mogu na njemu sijati žito i pšenicu, ja ne znam da li bi bilo težaka, koji ne bi napustio obdjeljavanje loze i pristupio sijađu žitja. Posaditi jedan vinograd vrlo je težak i naporan rad, skopčan sa silnim troškom i trudom, jer vinograd treba njegovati kao dijete.

Sa ovim porezom na vino vi ste uništili jedno vrelo privrede Dalmacije, i onemogućili za vazda, da se podigne. Ja sam stoga slobodan da vam predložim ovaj dodatak i to kao zadnju napomenu u stavu 6. tarife. Ovaj stav ima pet napomena. Dakle ovo bi bila šesta napomena: „U Dalmaciji će se kao dosede naplaćivati ova trošarina samo pri uvozu vina u mjesta, koja su po postojećim propisima izrično bila podvrgnuta takozvanom dacio-konsumu - trošarini.“

Molim vas u ime cijele jedne zemlje da primite moj prijedlog. (Odobravanje.)

Iz naših neoslobođenih krajeva.

Protuvladina izjava naših poslanika u talijanskom parlamentu. Prije glasovanja o prijedlogu, da se odobre vladine izjave o njezinoj nutarnjoj politici, naš poslanik dr. Podgornik u ime svih naših poslanika u rimskom parlamentu na sjednici 6. ov. mj. dao je ovu izjavu: „*Jer se slavensko pučanstvo u Julijskoj Veneciji iskazalo pokorno postojećim zakonima i jer mu je vlada kao za ironičnu nagradu zaniježala u Julijskoj Veneciji, osobito u Istri, najelegantarnija prava socijalnog življenja; tako da se nas Slavene smatra u Italiji za državljane trećega reda, obzirom na trajna progovna našega naroda, naših kulturnih, pa čak i gospodarskih ustanova i jer vlada nije udovoljila pravednim zahtjevima slavenskog življa novih pokrajina niti na školsko-kulturni niti na gospodarskom niti na upravnom i jezičnom polju glasovanje jugoslavenskih poslanika, i ako ne znači nego nekoliko glasova, bit će znamenjem, da velika većina pučanstva Julijske Venecije ne odobrava vladinog djelovanja.*“ Svaka čast tim našim poslanicima na tako odlučnom držanju i obrani potlačenih prava naše zarobljene braće!

Nova nasilja i paleži. Kako javljaju iz Trsta preko Ljubljane, fašisti su zadnjih dana zapalili Narodni Dom u Barkovlju, tako da je velika dvorana sasvim izgorjela. Željeli bismo znati, što će naša vlada poduzeti, da zaštiti ove naše ljude, koji tako stradavaju. Opravdano se bojimo, da će sva ova nasilja za naše državnike u Beogradu opet biti saho proste „vesti s ulica“, dok je vanjsko ministarstvo u rukama radikala, koji uza sva ova nasilja i dnevne makinacije Talijana proti našoj državi na zadnjem svom zemaljskom kongresu u Beogradu, kao da se sve to njih ni ne tiče, izrazuju želju, da se „između dviju susjednih država uspostave što prije najprijeteljiskiji odnošaji“.

Krvavi izgredi u Trstu. 9. i 10. ov. mj. organizovane bande fašista priredile su velike demonstracije protiv naše zaslužne braće. Demolirano je više dućana naših ljudi. Više je tih naših bijednika i teško ranjeno.

Rad poslanika Pučke Stranke.

Za izjednačenje plaća u cijeloj državi. Na sjednici financijskog odbora od 9. ov. mj. pri raspravi o dvanaestinama u ime našeg Jugoslavenskog Kluba ponovno je oštro nastupio dr. Dulbić proti tome, da se činovnici, umirovljenici, svećenici i invalidi drukčije plaćaju u Srbiji, a drukčije u ostalim (t. zv. „prečanskim“) krajevima države. Naglasio je, kako ta činjenica stvara u državi veliko nezadovoljstvo i najviše smeta narodnom i državnom jedinstvu. Ako se izjednačuju zakoni, pravo je i traži, neka se izjednače i plaće. Na sjednici sljedećeg dana naš poslanik prikazao je i obrazložio svoj prijedlog o ovom pitanju pozivajući vladu, da predloži Nar. Skupštini zakonski članak o potpunom izjednačenju beriva i primadležnosti svih činovničkih kategorija u cijeloj državi, i da predloži kredit, koji je potrebit za provedenje ovoga izjednačenja. Predsjednik financijskog odbora dr. Voljković izjavio je, da će ovaj prijedlog ući u izvještaj financijskog odbora za Narodnu Skupštinu.

Proti općinskim komesarijatima u Dalmaciji. Na sjednici Zakon. Odbora od 9. ov. mj. naš poslanik dr. Šimrak odlučno je ustao protiv komesara, koji stoje na čelu općinskih uprava u Dalmaciji. On je naglasio,

da su komesari eksponenti demokratske stranke i da na veliko raspoložu bez kontrole sa općinskim novcem, te da među njima ima najkorumpтивnijih elemenata. Tražio je stoga, da se izborni zakon za Sloveniju protegne i na Dalmaciju. Ovaj je prijedlog vraćen sekciji, da o njemu raspravlja.

Za žensko pravo glasa. Na sjednici Zak. Odbora od 9. ov. mj. ponovno se razvila velika rasprava o ženskom pravu glasa kod općinskog izbornog reda u Sloveniji. U ime našeg Jugoslavenskog Kluba ponovno su zagovarali žensko pravo glasa dr. Hohnjec i dr. Šimrak, ali je ono bilo odbijeno. Svima je upalo u oči, kako su se soc. demokrate držali dosta rezervirano.

Iz katoličkog svijeta.

Proslava petnaeste godišnjice „Domagoja“. Jug. kat. akad. društvo „Domagoj“ u Zagrebu priredilo je uz sudjelovanje Oratorijskog zbora sv. Marka u proslavu svoje petnaeste godišnjice 8. prosinca 1921. svečanu akademiju u dvorani Hrv. glazb. zavoda. Raspored je akademije bio ovaj: 1. D. Bortujanski: Voskliknite (Izvodi muški zbor Orat. zbora sv. Marka). 2. Pozdrav (Govori predsjednik „Domagoja“ Božo Nikolić, cand. iur.) 3. „Domagoj“ o petnaestogodišnjici. (Deklamira gđica Ivka Kranjc, učit. priprav. III. tečaj.) 4. O „Domagoju“, Govori g. dr. Velimir Deželić sin, starješina „Domagoja“). 5. a) Kraljice nebesa (A. Georgiceo iz god. 1635. Harm. Dr. J. Mantuni); b) Zdravo morskazvijezdo! (Istarska nar. pjesma. - Harm. Dugan). Izvodi mješ. zbor Oratorijskog zbora sv. Marka. Oratorijskim zborom ravna dirigent g. prof. M. Stahubljak. — U 8 sati jutro bila je zajednička sv. Misa i pričest u crkvi oo. Issuovaca. Prikazao ju je g. nadbiskup dr. Ante Bauer. Pod nismom izvodio je Oratorijski Zbor sv. Marka uz pratnju orkestra K. Kukla: Staroslavenska misa I. — Svečana je akademija uspješna iznad svakog očekivanja. Velika dvorana Hrvatskog Glazbenog Zavoda bila je dupkom-puna ne samo članova i izaslanika raznih zagrebačkih kat. organizacija, nego i visokih crkvenih dostojanstvenika, predstavnika vlade, vojnih vlasti i sveučilišta te akademskih društava. Da živi naš dični „Domagoj“! Množili se i učvrstili njegovi redovi!

Politička akademija. Katolički krugovi u Zagrebu osnovali su za ovu jesen i zimu *Političku akademiju*, u kojoj će se držati predavanja iz područja socijalne i političke znanosti. Svrha je tim predavanjima, da prodube kod katoličke inteligencije znanje o svim savremenim političkim i socijalnim problemima, te da joj dadu jasnu orijentaciju kroz zbrku današnjih političkih ideja na put kršćanske politike. Kao predavači nastupit će naši najistaknutiji kršćanski političari i narodni zastupnici. Nekoliko vrlo zgodnih i aktualnih predavanja već je održano.

Uz ovu Političku akademiju ustraja se i *Politički seminar*, u kojem će oni, koji se specijalno žele baviti političkim i socijalnim studijem, debatirati, raspravljati i analizirati sva moguća politička pitanja sa svih mogućih gledišta.

Pobjeda kršč. politike u Belgiji. Belgijski katolici mogu da ubilježe u svoju bogatu povjesnicu novi veliki uspjeh. U parlamentarnim izborima, provedenima 20. studenoga porasli su od 73 na 82 mandata, dok su socijalisti izgubili 4 mandata, a neke druge manje stranke 5 mandata. U novom parlamentu bit će prema 82 katolika

66 socijalista, 33 liberalca i 5 zastupnika dviju malih stranaka. Ovakav rezultat izbora iznenadio je čitavu belgijsku javnost. Belgijski su katolici sada najjača stranka u parlamentu.

Domaće vijesti.

Dolazak američkog admirala u Split. Velikom admiralskom ratnom američkom ladom „Utah“ u Srijedu, 14. ov. mj., došao je u Split odlični predstavnik američkih Sjedinjenih Država, admiral A. P. Nieblach, stari naš prijatelj, dobro nam poznat radi svoje pravdičnosti, zanimanja i zauzimanja za našu jugoslavensku stvar. On je naime boravio u splitskoj luci za onih burnih dana admiralskih konferencija u Splitu, kad su Talijani sve moguće pokušali i poduzeli, da uspiju u svom starom planu, te odobrenjem Velikih vlasti okupiraju i Split. Da u tome nijesu uspjeli, dosta je doprinio baš ovaj visoki američki gost svojim objektivnim izvješćima na konferenciju mira u Parizu o prilikama u Splitu. Razumljivo je onda, da mu je ovom prigodom od naših splitskih vlasti i građanstva bio priredjen vrlo lijep, srdačan i svečan doček. Uvečer bio je svečani banquet u „Hotel Bellevue“, koji je dao u počast odličnom gostu naš komandant obale i delegat ratne mornarice Stanković. U četvrtak jutro bio je na Marjanu upriličen lov na zecove, a u 12 i po g. admiral na svojoj lađi dao je banquet u počast predstavnicima države i grada. Uvečer je u Narodnom Pozorištu bila u počast njegovu svečana predstava. Milom i odličnom gostu želimo ugodni boravak u našim vodama! Neka ovom prigodom primi i naš harni pozdrav!

Ujedinjenje naših parobrodarskih društava. Novine javljaju, da se ovih dana vode konačni pregovori između naših parobrodarskih društava Ugarsko-Hrvatskog, „Dalmatija“ i Dubrovačke paroplovidbe, da se obrazuje jedinstveno društvo, koje će nositi ime: Jugoslavenska Jadranska Plovidba.

Legija „Jugoslavenske Matice“. Upisao se dalje u I. legiju „J. M.“ u Splitu: Učiteljski zbor i učeničke pučke ženske škole Lučac (820 K.), Zandome Ilich (1000 K.), Popović Zorka (800 K.), Ženska pučka škola V. Varoš (600 K.), II razr. žen. real. gimnazije 521 K.), a po 500 K.: Željelj Milena iz Zadra, dr. Miličić Jakov, dr. Jakša Račić, dr. Ivo Tartaglia i dr. Josip Baumüller. U *Benkovcu*: Dr. Gilgo Ivan, Barbarossa Ante, Novaković Petar, Mijović Mihalj, Berić Nikola, Katić Uroš, Katić Dušan, Katić Todor, Katić Gorgej, dr. Medveš Ante, Ležajić Mirko, dr. Dimitrović Mice, Novaković Robert i Novaković Zvonimir (svi po 500 K.). U *Drnišu*: Regner Joso (500 K.). — Uprava im harno zahvaljuje.

Pohvalni primjer rodoljublja. „Jugoslavenska Matica“ u Splitu primila je ovo pismo, koje zaslužuje, da ude u javnost: „Od gg., što su se do sada upisala u legiju „Jug. Mat.“, ne vidim, da je iko prekoračio minimalni iznos od 500 K. E pa kad nije nitko od imućnih, evo ja ću, siromašna žena, da stupim u legiju sa 800 K., koje dostavljam u prilogu s molbom, da me se upiše u legiju. Zalosna, što moje ekonomske prilike priječe, da još više doprinesem svetoj Matičinoj svrsi, bilježim se sa štovanjem. - Zorka Popović.“

Povišenje tarife na željeznici. Kako javljaju iz Beograda, 1. siječnja 1922. povišuje se tarifa na željeznicama za 15% za putnike, a za 10% za robu.

GRADSKJE VIJESTI.

Kraljev rođendan. U slavu rođendana Njegovog Veličanstva kralja Aleksandra 17. ov. mj. održala se zahvalna služba Božija u rimokatoličkoj Stolnoj Bazilici sv. Jakova u 10 sati prije podne, a u srpsko-pravoslavnoj crkvi u 11 sati prije podne. Zbog žalosti za pokojnim Petrom Velikim Kraljem Oslobođiocem izostale su sve druge svečanosti uobičajene na taj dan. Sav grad bio je okićen narodnim zastavama, a radnje i dućani zatvoreni.

Godišnjica smrti biskupa Mahnića. U srijedu, kako je bilo objavljeno javnim osmrtnicama, u varoškoj župskoj crkvi bile su svečane zadušnice za ovog velikog pokojnika, kojima su prisustvovali brojni štovatelji nezaboravnog biskupa Mahnića. Uvečer istog dana u Badžani održao je lijepo spomen-slovo Konventualac O. Bernardin Polonijo, u kojem je prisutnim njegovim štovateljima ocrtao svu veličinu značaja i rada ovoga našega velikana, uzor-biskupa i uzor-rodoljuba. Slava biskupu Mahniću!

† Kata ud. pk. Grge Koštana. Zadnjih dana umrla je ova dobra i čestita starica u dubokoj starosti. Na lijepom spirovodu najbolje se vidjelo, koliko je bila štovana i ljubljena. Dobro pokopnici Bog dao vječni pokoj! Rodbini naše saučest!

† Jere Plenča p. Jose umro je ovih dana daleko od svojih milih u Zagrebu poslije duge i teške bolesti, koju je dobio u ratu i sada joj evo podlegao. Danas je lijes s njegovim tijelom bio doveden u naš mu rodni grad. Rodbina, prijatelji, drugovi invalidi i vatrogasno društvo priredili su mu vrlo lijep sprovod, kojemu je prisustvovala i naša glazba. Osobito za vrijeme rata mnogima je bio pri ruci i učinio mnogo dobra. Zato je i imao mnogo štovalaca i prijatelja. Počivao u miru! Rodbini naše žalovanjel!

Odlazak vojske. U srijedu, 14. ov. mj., otputovao je iz našega grada za Split 11. Karadordev puk naše vojske radi pomanjkanja zgodnih prostorija za stanovanje. Do željezničke stanice otpratila ih je naša Šibenska glazba s predstavnicima naših vlasti i brojnim građanstvom, gdje je bio vrlo srdačani rastanak. U gradu je ostala Mesna i Okružna Komanda s jednim odjeljenjem vojske. Žalimo ovaj odlazak naše vojske i želimo, da se što prije providi za zgodnu kasarnu, pak da nam se opet povrti Karadordev slavni puk.

Predavanje o svrsi „Jugoslavenske Matice“. Dr. Mirko Perković, profesor mjesne realne gimnazije, držat će o božićnim praznicama jedno predavanje o svrsi „Jugoslavenske Matice“. Dan, sat i mjesto, gdje će se predavanje držati objelodaniti će se naknadno.

Novi doktor. Josip Špraic, sin poštanskog nadpreglednika u našem gradu, g. Bože Špraica iz Zadra 25. pr. mj. bio je u Italiji promaknut na čast doktora živinarske medicine. Čestitamo!

Koncert mladog glazbenika Dumičića. U nedjelju 18. ov. mj., posjetio je naš grad mladi umjetnik na glasoviru Petar Dumičić. Ovaj osamnaestogodišnji umjetnik potječe iz pitomih Poljica, a svršio je u svojoj 17. godini s odličnim uspjehom glazbeni konservatorij u Zagrebu. Osim toga dobivao je obuku u glasoviru od svjetskih pianista u inozemstvu. Program je njegovog koncerta na glasoviru klasičan, a priredio ga je naveče u 7½ s. u Državnom Domu. Kocerat, je potpuno uspio. Sve prisutne je zadivio svojim sposobnostima u toj tako mladoj dobi.

Dački dan. U pretprošli četvrtak 8. ov. mj. na blagdan Bezgrješnog Začeca svoje moguće Zaštitnice i Majke, naše mjesno jug. kat. društvo skromno gotovo neopazice, u svom najužem krugu proslavilo je svoj dački dan. Ujutro su svi korporativno u crkvi sv. Frane prisustvovali sv. Misi i pristupili na sv. pričest. Uvečer su u svojim prostorijama imali prigodni svečani sastanak, na kojem im je vođa iza proslava predsjednika, nekoliko komada tamburiranja i uspjele deklamacije: „Naše goslo“ održao iscrpivi govor: *O idejama vodilicama jug. kat. dačkog pokreta (katolicizmu, nacionalizmu i demokratizmu)*. Od ovakove omladine mi se nadamo boljoj budućnosti našega naroda! Milo je pozdravljamo i preporučamo osobito pažnji i simpatijama našega građanstva!

Na blagu uspomenu pok. profesora Jakova Širiševića njegovi bivši učenici, sada u Šibeniku, osjećajem žive harnosti doprinijese u fond „Jugoslavenske Matice“, kako slijedi: Šupuk Lav i Arneri Simo, kot. sud. po din. 20; Pasini Frano, Ivon Kamilo, Pasini Jakov, Ježina Marko, Nikolić Ante, Baranović Dane, inž. Klemenčić Rikard, inž. Plančić Ante, Novak Dušan i Staničić Paško po din. 10; Vidović Dragutin, Novak Uroš, Prebana Ante, Pilić Vjekoslav i Stazić Dušan po din. 5.

Legija „Jugoslavenske Matice“. Poznati rodoljub dr. Ante Matković, specijalist za dječje bolesti, uplatio je kao član I. legije „Jug. Mat.“ 500 K. Odbor mjesne podružnice izražuje mu svoju zahvalnost nadajući se, da će ga i ostali slijediti u ovom plemenitom pothvatu. Upisivanje u I. legiju „Jug. Matice“ obavlja se izravno kod mjesne podružnice ili u dućanima g. Josipa Jadronje na obali, g. Frane Karadžole u gradu, g. Vladimira Kulića u gradu i g. Dane Baranovića u Varošu.

Iz Uredništva. Radi nepredviđenih zapreka naš list nije mogao izaći u subotu, nego tek danas. Naše pretplatnike molimo, da to uvažavaju. Slijedeći naš božićni broj izlazi u proširenom opsegu i većoj nakladi. Navrijeme na to upozorujemo naše mjesne trgovce, obrtnike i ostale, da se pozure s oglasima, od kojih će njihova poduzeća sigurno imati velike koristi.

Protuizjava. Od uprave šibeničkog „Jug. Akad. Kluba“ primili smo ovo pismo: „Štovani g. Uredniče! U Vašem cij. listu od 8. X. ov. g. izašao je dopis pod naslovom „Izjava“, koji tangira naš klub, pak Vas najljubnije molimo, da i nama ustupite isto toliko prostora, da uzmognemo reagirati: Ne odgovara istini tvrdnja gg. Blaženčića Jose, Chibovca Maksima, Ničića Josipa i Valavuka Ante, da u klubu vlada „volja i hirovi“ pojedina, te da u njemu nema mjesta „ozbiljnom društvenom radu“. Naprotiv je istina, da su upravo oni poka-

zali, da nemaju smisla za ozbiljan i društveni rad time, što su istupili iz kluba, jer se nije udovoljilo njihovoj volji i hirovima. — Glede „Zabavne večeri“ J. A. K. upravni je odbor, poslije savjesne istrage, ustanovio, da odgovornost za sve ono, što je bilo „neozbiljno i nelijepo“, nose ona gg., koja su iz kluba istupila, jer su oni tom prilikom postupali na vrlo neakademski način i time izazvali affaire-u, koje nije trebalo. Zaleći, što smo prisiljeni iznositi interne stvari kluba u javnost, najljepše Vam se zahvaljujemo na prostoru i bilježimo za „Jug. Akad. Klub“ u Šibeniku: Bakašun, predsjednik; Bartoli, tajnik.

Bezplaina ambulanca za spolne i kožne bolesti otvara se u ponedjeljak, 19. ov. mj., u pokrajinskoj bolnici. Ordinacija za muške: ponedjeljak, srijeda, petak; za ženske: utorak, četvrtak i subota, od 9-10 pr. p.

U fond „Narodne Straže“ doprinijese: N. N. 400 K, N. N. 340 K, N. N., bank. činovnik u Splitu 100 K i N. N. 20 K; don Mate Berač, uprav. župe Marina i don Petar Wiederkehr, župnik Slimena po 40 K, don Marko Čorić, župnik Zlosela 20 K te nekoliko vrlih Krapljana na veselu vijest o ukinuću trošarine na vino zaslugom dra Dulibića 48 K. Uprava im svima harno zahvaljuje.

Električna centrala Ante Šupuk i sin javlja ovim putem uglednoj gospodi pretplatnicima, da se primaju isplate za električno osvijetljenje i pogon, te moli gospodu, koji toga do danas nijesu učinili, da izvole podmiriti zaostale obroke još tekom ovoga mjeseca. Obznanjuje nadalje, da od sada unapred, radi potpuno promijene prilika, ne će moći da pričekaju isplate do svršetka godine, kako je to do sada činila samo da dode ususret velikom dijelu svojih pretplatnika, nego će morati bezuvjetno od svakoga tražiti, da potrošak električne energije u svrhu osvijetljenja i pogona bude podmiren najdalje svakog tromjeseca.

Obveznice pokrajinskih dugova. Gosp. Ministar financija s obzirom da posjednici obveznica pokrajinskih autonomnih dugova: Hrvatske, Slavonije, Slovenačke, Bosne, Hercegovine i Dalmacije, kako u zemlji, tako i u inozemstvu, nijesu bili u mogućnosti u smislu odluke D Br. 11.445 do određenog roka da podnesu prijave, izdao je naređenje, da se rok produži do 31. prosinca tek. god. U zemlji imaju se prijave podnijeti Generalnoj Direkciji državnih dugova, a na strani Diplomatskom predstavništvu naše kraljevine. U prijavama ima se navesti: 1. Ime i prezime sopstvenika, zanimanje, mjesto stanovanja, kao i državljanstvo; 2. Vrsta obveznica (naziv zajma), serija, broj i nominalna vrijednost svake pojedine obveznice; 3. Otkada se nalazi u posjedu obveznika; 4. Gdje, kod koje državne ustanove ili zavoda je vršena naplata kupona-interesa.

Širite dobru štampul

Dr. Vjekoslav Kismondo
specijalista za spolne (venerične, sifilitične) i kožne bolesti ordinira od 10½—11½ pr. p. i od 3—4 pos. p. u kući Makale II. pod na obali.

Na prodaju su: 4 „dijalice“ zemljišta u Vrpolju, sa jednom ogradom, neobrađene, i to plemenština. Obratiti se Upravi lista.

ZADNJE BRZOJAVKE.
RIJEŠENJE VLADINE KRIZE.
SPORAZUM IZMEĐU RADIKALA I DEMOKRATA POSTIGNUT I ODOBREN.

Beograd 18. prosinca. Nakon što je Davidović vratio svoj mandat kralju, jer nije uspio u svojim pregovorima, da sastavi vladu, kralj je povjerio mandat predsjedniku Nar. Skupštine dru Ribaru, da bude posrednikom između radikala i demokrata, kako bi što prije došlo do sporazuma između njih i riješenja krize. Na poziv dra Ribara sastali su se nato na nekoliko konferencija delegati radikala i demokrata, te je postignut sporazum, po kojem će podjela ministarskih stolica ostati ista kao i prije.

Beograd, 18. prosinca. O toku pregovora i postignutom sporazumu delegati su izvjestili svoje klubove, koji su velikom većinom odobrili postignuti sporazum. Obrazovali su i uži odbori obaju klubova, koji imaju da donesu odluku o ličnostima za novu vladu.

PODJELA VLASTI - IZMJENA MINISTARSTAVA. — PRIBIČEVIĆ OSTAVLJA MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSALA. - Dr. KRSTELJ MINISTAR RUDA I ŠUMA.

Beograd, 18. prosinca. Uži odbori radikala i demokrata već su počeli vijećanja. Sporazum je u načelu postignut na ovoj bazi. Podjela ministarskih stolica ostaje ista. Ministarstvo unutrašnjih djela ostaje u rukama demokrata, ali radikali traže za se jednog podsekretara u tome ministarstvu. Budući ministar g. Pribičević energično odbija, da opet preuzme to ministarstvo, izgleda, da će to ministarstvo dobiti po svojoj prilici demokrat dr. Voja Marinković. Pribičević će onda zadržati samo ministarstvo prosvjete. Kao kandidati za ministarstvo šuma najviše se spominju dr. Rafajlović, dr. Žerjav i dr. Krstelj. Dr. Krstelj ima najviše izgleda, jer za nj radi Pribičević, da na se oduži za učinjene usluge. Od radikala imali bi ući u novi kabinet svakako dr. Laza Marković i Milan Srškić, dok će Trifković Gjurčić i Joca Jovanović ostati. Za Krstu Miletića drži se, da će odstupiti. Kandidatura dra Velizara Jankovića je sasvim propala. O drugim novim kandidatima ne može se još ništa reći, jer definitivna odluka još nije pala. Zna se samo, da će i demokrati dobiti mjesto podsekretara u min. agrarne reforme ili u min. saobraćaja.

NOVINESPORAZUMCI NA VIDIKU.

Beograd, 18. prosinca. U pitanju podsekretara izbili su novi nesporazumi. Demokrati bi htjeli dobiti podsekretara u min. agrarne reforme, a radikali im ga nudaju u min. saobraćaja. To pitanje još više je komplikovano zahtjevom muslimanskog kluba, da se i njima dade mjesto podsekretara, i to baš u ministarstvu unutrašnjih posala. To pitanje kane riješiti tako, da se u svim ministarstvima ustanove podsekretari i podijele među strankama na vladi.

PRIMLJENI PRIJEDLOZI POSLANIKA PUČKE STRANKE.

Beograd, 10. prosinca. U Zakonodavnom Odboru primljen je zakon o invalidima. Dr. Dulibić s uspjehom je odlučno nastupio na obranu prava naših bijednih invalida i za izjednačenje njihovih penzija u cijeloj državi. — Prigodom rasprave o stanarinskom pitanju primljeni su prijedlozi dra Gosara, kojima je stanarinska politika stavljena na zdrav temelj i kojima će biti uvelike umanjena starinarska bijeda u našim gradovima.

DOPISNICE
za Božić
i Novu Godinu
latiničom i ćirilicom
na veliko i malo može
se dobiti kod
KNJIŽARE FILIP BABIĆ
— ŠIBENIK. —

POZOR! NOVO!

PAPIRNICI GRGO RADIĆ

(prije A. et G. Rude)

ŠIBENIK (Glavna ulica).

Bogati izbor svih vrsti umjetničkih dopisnica, šibenskih razglednica, te dopisnica

za Božić i Novu godinu.

Upravo stigli tjedni, mali džepni i mali zidni

KALENDARI.

Prodaja školskih potrepština, raznog papira te sve vrsti kancelarijskog pribora.

Trgovina raznih parfema, mionirskih sapuna, praška za zube i slično, te raznih igrački za djecu.

Cijene umjerene!

NOVO! POZOR!

Bogato skladište šivaćih strojeva

SINGER

kao i svih pojedinih dijelova šivaćih strojeva, šivaćih igala i mašinskog ulja.

Prodaja uz gotov novac i obročnu otplatu.

Na svakom je stroju naznačena cijena, koja je ista za cijelu Jugoslaviju.

ANTE FRUA
 ŠIBENIK Glavna ulica.

Zastupnik gornje tvrtke za Šibenik i okolice.

PAPIRNICI

E. DELFIN - ŠIBENIK

Ražašilje: uz pouzeće, dok zalika traje, tek stiglih sljedećih predmeta:

Umjetničko izrađenih u bojama Božićnih i Nove godine razglednica sortiranih 100 komada Din. 25, pisaćeg papira u bojama 10/10 100 mapa Din. 180; cigaretnog papira dobre vrsti 10 kutija po 100 omotiča u kutiji Din. 180.

Slika divno izrađenih Nj. Vel. Kralja Aleksandra veličina 48 x 68 Din. 15 komad, 10 komada din. 130, 50 komada din. 600, suviše prekrasno izrađene slike u bojama, koje prikazuju „Srpsku Historiju“ veličina 55 x 75 komad Din. 25, te igrački karata bečke tvornice „Piatnik“, novinskog papira za omotavanje Din. 5 kgr., raznog kancelarijskog papira i drugih pisaničkih predmeta.

— Prodaja svakovrsnih novina. —

Pretplatite se na „Narodnu Stražu“!

Prva jugoslavenska odlikovana tvornica Maraškina i Likera

PETAR BUZOLIĆ - SPLIT

Jadranska ul.

Telefon br. 274.

Proizvađa:

Prvoklasnu odlikovanu vrst: MARAŠKINA marke „SOKOL“ i „TRIGLAV“.

Obljubljene LIKERE: Višnjovicu - Pelinkovac - Kruškovac, i t. d.

Cognac Medicinal - Cognac Vieux - Jamaica i Tea Rum.

RAKIJE: Borovicu - Šljivovicu - Travaricu.

SIRUPE: Marenu - Granatinu - Frambua - Limonadu.

CIJENE UMJERENE!

Otprema brza i tačna. — Cijenik se šalje trgovcima na zahtjev.

KNJIŽARA FILIP BABIĆ - ŠIBENIK

(HRVATSKA KNJIŽARNICA - ZADAR)

Novo moderno uređen i povećan posao. — Potpuno skladište Jugoslav. knjiga. — Veliki sortiment knjiga stranih jezika. — Tvorničko skladište papira uz najjeftinije cijene. — Sav pribor za urede, općine i škole. — Skladište školskih knjiga. — Prima pretplate na stručne i periodične časopise svakog jezika i struke. — Muzikalije svake vrsti. — Pribor za pisače strojeve Stenzil i Karbon-papiri.

Otprema brza i točna a cijene jeftine. — Solidna posluga.

Glavno Zastupstvo tvornica „Sufid“

Karbida, Kalciumcianamida i ostalih

umjetnih gnojiva za državu S. H. S.

Grubišić & Comp.

ŠIBENIK (Dalmacija)

Upute i cijene daje tvrtka na zahtjev.

Brzjavi: Cianamid

Telefon Br.

Otpremu robe sa stanice Bakar u luku i obratno, te ukrcaj na parobrode preuzima najbrže i najkulantnije

Opravništvo Dalmatie - Bakar

t. j. tt. FOREMPOHER i drug

Vlastita skladišta brašna, tjestenine

i žitarica

POMORSKA AGENCIJA.

Brzjavi: FOREMPOHER, Bakar

Telefon br. 14.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Glavna ulica br. 122
I. kat.

Podružnica Šibenik.

Brzjovni naslov: Gospobanka
Telefon br. 16.

Centrala Ljubljana.

Podružnice: Đakovo, Maribor, Sarajevo, Sombor, Split.

Ispostava: Bled. — Interesna zajednica sa: Sveopćom zanatlijskom bankom d. d. u Zagrebu i njenom podružnicom u Karlovcu, te Gospodarskom bankom d. d. u Novom Sadu.

Glavnica i pričuva skupa sa afilijacijama K. 50.000.000.

Podjeljuje trgovcima kredite, eskomptira mjenice, lombardira vrijednosne papire, kupuje i prodaje valute i devize, prima uloške na tekući račun i na knjižice te obavlja sve bankovne i burzovne transakcije uz najpovoljnije uvjete.